

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล
ตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
People's Participation in Performance of Nonwai
Sub-District Municipality, Nongwuaso District,
Udonthani Province

พระมหาสมศักดิ์ ชาคโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี (3) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี (4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการวางแผนการบริหารงาน, ด้านการร่วมรับผลประโยชน์, ด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มี เพศ การศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี มีดังต่อไปนี้

1) ด้านการตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามาเสนอปัญหาต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มาร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกับทางเทศบาล ก่อนที่จะทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะต้องประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ

2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน เทศบาลจะมีการออกประชาคมเพื่อรับฟังปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อบรรจุเป็นแผนพัฒนา การบริหารงานของเทศบาลที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนต้องมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ เทศบาลก็จะจัดงบประมาณค่าตอบแทนเงินรางวัล มีการเชิญประชาชนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม มีนโยบายจัดพื้นที่พักผ่อนให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย ควรได้รับสิทธินี้เท่าเทียมกัน

4) ด้านการติดตามและประเมินผล แต่งตั้งกรรมการติดตามการดำเนินงานของเทศบาล การจัดตั้งประชาคม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล และได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข่าวสารในทุกหมู่บ้าน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การปฏิบัติงาน

Abstract

The purposes of this research were to (1) study the personal factors of the respondents. (2) study the public participation on the Performance of Non Wai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province. (3) compare the public participation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province. (4) study the guideline to develop the public participation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province. This research used the mixed method (through quantitative, qualitative and survey researches) by using in-depth interview with the key informants. The research tools used for data collection were questionnaire and interview forms gained from sampling group (Total = 344) through stratified random sampling. With regard to interview form, it was carried out through in-depth interview with 5 key informants by using the purposive random sampling.

The results revealed that:

1. Overall, the public participation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province was at moderate level ($\bar{X} = 3.00$). Responding consideration by aspect, it found that the public participation was at moderate level in all aspects by sequencing the means from high to less as follows; decision-making , planning, administration, sharing and gaining of benefits, and follow up and evaluation, respectively.

2. With regard to the public participation with different sex, educational background and occupation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province, overall, it found that it had significantly statistical difference at 0.05 and this was in line with the hypothesis as set. In relation to the people with different ages on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso,

Udonthani province, overall, it found that it was not different and it indicated that it was not in line with the hypothesis as set.

3. Responding the guideline to develop the public participation on the Performance of Nonwai sub-district municipality, district of Nongwuaso, Udonthani province, it was found as follows:

1) Decision-making aspect: It opened the opportunity to let the people in each village present the problem. When there were any problems occurring, the village leaders and the village committee were invited to solve the problems alongside with the municipality and before the municipality would implement the projects or activities it had to make the public relation and give information to the public for acknowledgement.

2) Administrative planning aspect: The municipality would have the society hearing to listen the problems, obstacles and suggestions of the people for filling in the development plan. The administration of municipality in relation to the local development, the people would participate in all activities.

3) Sharing and gaining the benefits aspect: The municipality would provide the budgets in terms of funding compensation and awards, having the honor to the people who have sacrificed for the public, having the policy to provide the relaxation area for the people in each village. All people in Nonwai sub-district municipality should equally get this right.

4) Follow up and evaluation aspect: It would appoint the committee for follow up the municipality's implementation, establishing the society hearing to provide the public participation in auditing the municipality's implementation and making the public relation sign boards in every village.

Key words : Participation, People, Performance

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีลักษณะการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งมีการยึดหลักของการกระจายอำนาจในการปกครอง หรือที่เรียกว่าการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างแท้จริง (วัชรีย์ ศรีวิชัย, 2553) การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่นานาอารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น

อนุสนธิจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้ 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น 4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ 5) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (ธีระเดช นรัตถรักษา, 2551)

แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์อยากให้เห็นการเมืองไทยเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบมากขึ้นมีการถ่วงดุลและคานอำนาจมีการตรวจสอบอำนาจซึ่งกันและกันโดยการเมืองจะต้องมีไข้อยู่ในความรับผิดชอบ

ของบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะหากแต่จะต้องเป็นการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ดังกล่าวได้ระบบการเมืองจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติรวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับและติดตามประเมินผลเป็นต้น (คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา, 2548)

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตยโดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้นซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้นลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลางโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงและเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจจึงส่งเสริมให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งการเมืองเศรษฐกิจและสังคม (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550)

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลาซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยประโยชน์ให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์หลักในการปกครองท้องถิ่นคือการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง โดยมีตัวแทนของประชาชนในรูปของกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนในการบริหาร เทศบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า “หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมรัฐ” ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ซึ่งหมายถึงการปกครองที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน

เป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุขสามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล, 2554)

เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนในท้องถิ่น และพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ซึ่งปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการบรรลุผลสำเร็จต่างๆ ก็คือความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย อันได้แก่ความร่วมมือภายในหน่วยงานของเทศบาลหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องภาคเอกชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือจากพี่น้องประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย ที่ได้มีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมดำเนินการร่วมตรวจสอบและป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบซึ่งเป็นพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายจะนำไปสู่การปฏิรูปให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดี แน่นนอนที่สุดว่าการบริหารงานของเทศบาลทุกที่ที่ต้องมีปัญหาในองค์กรทุกองค์กร อาทิ เช่น ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอต่อหน่วยงาน ปัญหาที่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณต่อการบริหารงานในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในหน่วยงานและปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล (แผนพัฒนาสามปี, 2558) เป็นต้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะหลักของการมีส่วนร่วม เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นทำให้การบริหารงานของเทศบาลสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงเพราะประชาชนรู้สภาพปัญหาและความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสำหรับนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่างๆ ภายในองค์กร ให้มี

ความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและสามารถเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมือง และสังคมอย่างมีความสุขได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2,509 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) ที่ระดับความคาดเคลื่อน 0.05 จากจำนวนประชากรผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทั้งหมด 2,509 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 344 คน โดยผู้วิจัย

ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยการหาสัดส่วนของประชากรต่อกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านดังนี้

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้แก่ นายกเทศมนตรี, รองนายก, ปลัดเทศบาล, ประธานสภาเทศบาล, เลขาณุการสภา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview form) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการดังนี้

1. ลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด ให้เลือกตอบแบบตรวจรายการ (check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของ (Likert) (สุวรี ศิริโกการภิมย์, 2546) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended)

2. ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ (Interview Form)

แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะแบบมีโครงสร้าง ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended) เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี และข้อเสนอแนะต่างๆ ได้อย่างอิสระ

การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากหัวหน้าศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตขอนแก่น ถึง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย
2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้
3. ทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 344 ฉบับ โดยการแจกด้วยตนเอง
4. ทำการเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบเรียบร้อยแล้ว
5. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำเสนอ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโนนหวาย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 คน
2. ทำการนัดหมายวันเพื่อสัมภาษณ์
3. ทำการสัมภาษณ์
4. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

1. ใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล
2. ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) อธิบายข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

1. ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม
2. ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) (ชูศรีวงศ์รัตน์, 2541) ในกรณีตัวแปรต้นมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 77.9 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการวางแผนการบริหารงาน, ด้านการร่วมรับผลประโยชน์, ด้านการติดตามและประเมินผล สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน และเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล

2.2 ด้านการวางแผนการบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการวางแผนการบริหารงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุ ในกิจกรรมต่างๆ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน และเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล

2.3 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.90$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่

พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทน หรือเงินรางวัล และมีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น

2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยประชาชนรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม หรือโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล มีส่วนร่วมในการรับฟังการชี้แจงการใช้จ่ายงบประมาณด้านการเงินของเทศบาล มีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลว่ามีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล

3. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ การศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. บทสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้แนวทาง ดังนี้

4.1 ด้านการตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามาเสนอปัญหาต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็เชิญผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มาร่วมแก้ไข

ปัญหาร่วมกับทางเทศบาล ก่อนที่จะทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะต้องประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ

4.2 ด้านการวางแผนการบริหารงาน เทศบาลจะมีการออกประชาคมเพื่อรับฟังปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อบรรจุเป็นแผนพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนต้องมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

4.3 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ เทศบาลก็จะจัดงบประมาณค่าตอบแทนเงินรางวัล มีการเชิญประชาชนที่เสียสละเพื่อส่วนรวม มีนโยบายจัดพื้นที่พักผ่อนให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลตำบลโนนหวาย ควรได้รับสิทธินี้เท่าเทียมกัน

4.4 ด้านการติดตามและประเมินผล แต่งตั้งกรรมการติดตามการดำเนินงานของเทศบาล การจัดตั้งประชาคม

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการตัดสินใจ เทศบาลควรประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน ควรสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาและบุญประเพณีให้มากกว่านี้ ให้ผู้นำหมู่บ้านได้นำปัญหาหรือความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ได้เข้าร่วมกับเทศบาล และต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนให้เข้ามาร่วมเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

2. ด้านการวางแผนการบริหารงาน เทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสาร ร่วมกับเทศบาล ขอความร่วมมือให้ประชาชนสนใจในการเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาล เวลาจะทำอะไรขอให้เทศบาลลงประชามติกับประชาชนแต่ละหมู่บ้าน

3. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ เทศบาลควรจะต้องแก้ไขเรื่องไฟฟ้าริมถนนทางเข้าหมู่บ้านเพื่อความสะดวกในการเดินทางในเวลากลางคืน ควรจัดให้แต่ละหมู่บ้านมีสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกาย ต้องบริการประชาชนให้ทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว

4. ด้านการติดตามและประเมินผล เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ควรมีเสียงตามสายของเทศบาล จัดโครงการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนให้รู้จัก บทบาท หน้าที่ของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา. (2548). *ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญมาตรา 76 : กรณีศึกษาการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO). รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.*
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์,*
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย spss. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร : บิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.*
- ธีระเดช นรัตถรักษา. (2551). *ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2550 ฉบับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ จำกัด.*
- พระปวิวัฒน์ ปิยสีโล. (2554). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- วัชรีย์ ศรีวิชัย. (2553) *การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง. ปริญญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- แผนพัฒนาสามปี. (2558). *เทศบาลตำบลโนนหวาย อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี. อุดรธานี : อัดสำเนา*
- สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุวรรี ศิริโกการภิรมย์. (2546). *การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.*